

OBRAVNAVA EPIDEMIJE PODANČIC V AMBULANTI DRUŽINSKE MEDICINE

24. Modularna skupina

Pripravili: Ivan Arbeiter, Danijela Djurić, Miha Lavre
Maribor, 02.01.2017

1. Opis problema:

V Slovenj Gradcu se je v mesecu septembru, v ambulanti pojavilo več pacientov z okužbo glist. Epidemiološko so kot vir okužbe ugotovili enega izmed vrtcev. Ob tem se nam je porodilo vprašanje, kako obravnavati obolele, kdaj zdraviti pozitivne asimptomatske zaposlene in kako široko zdraviti svojce in osebe s katerimi so bili v stiku.

2. Relevantnost problema za delo v ambulanti:

Ugotovili smo, da nam primanjkuje znanja s tega področja, saj nismo vedeli kako svetovati svojim pacientom. Zavarovanci so bili precej zahtevni sploh glede vprašanja samega zdravljenja in morebitnega bolniškega staleža, saj so z različnih virov dobivali zelo različne informacije.

Informacije, ki so jih dobili so se razlikovale tudi od zdravnika do zdravnika.

Del odgovornosti lahko pripišemo tudi regionalni izpostavi NIJZ, ki ni pravočasno preko sredstev obveščanja podala informacij glede zdravljenja.

Verjamemo, da problem glistavosti ni izoliran enkratni problem in da bodo informacije prišle prav v prihodnosti tudi ostalim kolegom.

Enterobius vermicularis ali podančica je razširjena po vsem svetu. Povzroča enterobiozo in je najpomembnejša glista, ki povzroča okužbe pri ljudeh. Človek je edini znani gostitelj. Pogostejša je pri otrocih, okuženih je več kot 30% otrok po vsem svetu. Čeprav je človek edini gostitelj, je preprečevanje okužb zaradi dobre prilagodljivosti zajedavca izjemno težavno. Po podatkih NIJZ je bilo med leti 2005 in 2007 prijavljenih 450-530 primerov enterobioz na leto.

Življenski cikel: Iz zaužitih jajčec se v dvanajstniku izležejo ličinke, ki se na poti skozi tanko črevo in nato skozi debelo črevo dvakrat levijo, nato pa odrastejo v odrasle gliste.

Oplojena samica potuje ponoči iz črevesa do zadnjične odprtine in izleže v kožne gube okrog zadnjika približno 15.000 jajčec, ki so sposobna okužbe že v nekaj urah. Imajo nežno

ovojnico in so občutljiva na zunanje dejavnike. Lepljiva ovojnica jim pomaga, da ostanejo na koži okrog zadnjika, ob tem pa lepljiva snov draži kožo. Med praskanjem se jajčeca prilepijo na prste, s katerimi si jih lahko ponovno vnesemo v usta (samookužba) ali v drugega gostitelja.

Klinična slika: hudo srbenje okrog zadnjika, ki je izrazitejše ponoči, bolečine v trebuhu, neredna prebava, nespečnost, slabost in hujšanje. Pri ženskah lahko zajedavci iz okolice zadnjika potujejo preko zunanjega spolovila v nožnico, maternico ter preko jajcevodov v trebušno votlino in na potrebušnico. To lahko povzroči vulvovaginitis, ki se kaže z izcedkom iz nožnice in s srbenjem. V področju maternice, male medenice in potrebušnice lahko najdemo ektopične granulome. Zelo veliko število zajedavcev lahko povzroči eozinofilni enterokolitis. Pogosto se okužbe ponavljajo. Tveganje je večje pri manjših otrocih, predvsem pri tistih, ki sesajo prst ali si grizejo nohte.

3. Ključne besede:

Pinworm, epidemiology, treatment, glistavost

4. Pregled relevantnih člankov in virov:

Centers of Disease Control and Prevention:

Dosegljivo na 02.01.2017:

<https://wwwnc.cdc.gov/travel/yellowbook/2016/infectious-diseases-related-to-travel/pinworm-entrobiasis-oxuriasis-threadworm>

Dosegljivo na 02.01.2017:

https://www.cdc.gov/parasites/pinworm/gen_info/faqs.html

Nacionalni inštitut za javno zdravje:

Dosegljivo na 02.01.2017:

<http://www.nijz.si/sl/gliste-glistavost>

Department of Health:

Dosegljivo na 02.01.2017:

https://www.health.ny.gov/diseases/communicable/pinworm/fact_sheet.htm

Med sistematičnim pregledom literature in poglobljeno analizo člankov Pub Meda, smo ugotovili, da je število metaanaliz na tem področju premajhno za merodajno strokovno analizo.

5. Povzetek relevantnih člankov in virov:

Po pregledu številnih člankov in objav na svetovnem spletu ter objavah na spletni strani NIJZ smo prišli do zaključka, da za naše geografsko okolje večina člankov ne pride v poštev.

Slovenija spada v države z dobrimi higienskimi standardi in se ne moremo primerjati z državami tretjega sveta, od koder izvirajo članki, ki smo jih pregledali.

Najpomembnejše informacije smo tako povzeli po spletni strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje ter ameriškega centra za obvladovanje bolezni.

6. Izbira najprimernejšega vira:

CDC in NIJZ:

Glistavost zdravimo z zdravili, ki so dosegljiva na „zeleni“ recept. Ob tem je potrebno poudariti, da brez izvajanja higienskih ukrepov ne bomo uspešni (umivanje rok, striženje nohtov, pranje posteljnine pri visokih temperaturah, pranja igrač, čiščenje, tuširanje oziroma umivanje zadnjične odprtine). Pri otroku je pomembno, da čim bolj preprečimo praskanje okoli zadnjika. Pomagamo si tako, da otroka oblečemo pred spanjem v oblačila, preko katerih ne bo dosegel ritke.

Podančice zdravimo z mebendazolom (Vermox 100mg) v enkratnem odmerku 1 tbl. in čez 14 dni še 1 tableto.

Če sumimo na infestacijo z bičeglavcem, navadno človeško glisto, rudarsko glisto ali mešano okužbo je potrebno vzeti 1 tableto dvakrat na dan (zjutraj in zvečer) 3 dni zapored.

Infestacija s parazitsko glisto ali trakuljo se pri odraslih dozira 2 tableti, dvakrat na dan (zjutraj in zvečer) 3 dni zapored. Pri otrocih starih več kot 1 leto pa 1 tableta dvakrat na dan (zjutraj in zvečer) 3 dni zapored.

Če so po treh tednih zajedavci še prisotni v blatu, je treba zdravljenje ponoviti.

7. Priporočila za prakso:

V našem okolju kot zdravilno učinkovino uporabimo mebendazol (Vermox) in sicer 2x1 tbl. 3dni zapored, saj je v praksi natančna mikrobiološka analiza redko dosegljiva. Zdraviti je potrebno otroke in celotno gospodinjstvo v katerem živijo. Testiranje je potrebno pri zaposlenih, ki so v stiku z otroki v vzgojno varstvenih ustanovah. V teoriji bi zaposleni, vsaj tisti, ki sodelujejo pri pripravi hrane morali biti do testiranja v bolniškem staležu, kar pa je v praksi težko izvedljivo, zato je še toliko pomembnejše, da razložimo higienske ukrepe.

Ponovno testiranje blata na parazite je tako potrebno pri zaposlenih, ki so neposredno v stiku s pripravo hrane. Pri svojcih, ki živijo v istem gospodinjstvu pa zadostuje samo zdravljenje in kontrola blata ni potrebna.